

DẠY HỌC CA KHÚC NGHỆ THUẬT CỦA NHẠC SĨ ĐẶNG HỮU PHÚC CHO SINH VIÊN NGÀNH THANH NHẠC TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TRUNG ƯƠNG

I VŨ THANH THÚY

Email: vuthanhthuy0811@gmail.com

Trường ĐHSP Nghệ thuật Trung ương

TEACHING ROMANCE BY COMPOSER DANG HUU PHUC TO VOCAL MUSIC STUDENTS AT THE NATIONAL UNIVERSITY OF ARTS EDUCATION

TÓM TẮT ↔ ABSTRACT

Trong chương trình giảng dạy thanh nhạc bậc đại học, ca khúc Nghệ thuật được lựa chọn khá nhiều để thực hành bởi việc luyện tập các ca khúc Nghệ thuật sẽ giúp sinh viên hoàn thiện giọng hát, phát triển được các kỹ thuật thanh nhạc cơ bản. Đặng Hữu Phúc là một nhạc sĩ đa tài của nền âm nhạc hiện đại Việt Nam. Ông viết nhiều thể loại âm nhạc từ khí nhạc đến thanh nhạc. Tuyển chọn 60 bài Romance và Ca khúc cho giọng hát và Piano của nhạc sĩ Đặng Hữu Phúc được đánh giá là đạt chất lượng cao cả về kỹ thuật thanh nhạc lẫn chất lượng nghệ thuật, phù hợp để đưa vào giảng dạy môn thanh nhạc cho sinh viên ngành Thanh nhạc Trường Đại học Sư phạm Nghệ Thuật Trung ương.

Từ khóa: Ca khúc Nghệ thuật, Nhạc sĩ Đặng Hữu Phúc, dạy học ca khúc nghệ thuật, sinh viên Thanh nhạc, Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật Trung ương

In the vocal music teaching program, Romances are chosen for practice because they help students perfect their singing voice and develop basic vocal techniques. Dang Huu Phuc is a multi-talented composer of Viet Nam's modern music scene. He wrote many of genre music for instrumental and vocal. 60 Romances and Songs for voice and piano by Dang Huu Phuc are rated good quality in terms of vocal technique and artistic quality. It is suitable for teaching vocal music to Music Education students at the National University of Arts Education.

Keywords: Romance, composer Dang Huu Phuc, teaching romance, vocal music students, National University of Arts Education

1. Đặt vấn đề

Âm nhạc trong đời sống của con người có thể coi là một trong những ngôn ngữ để thể hiện tâm tư tình cảm. Trong đó ca hát được coi là phương tiện quan trọng để giải bày ngôn ngữ đó. Tác giả Hoàng Phê trong cuốn Từ điển tiếng Việt đã định nghĩa “Ca hát chính là âm nhạc được biểu hiện bằng giọng hát, phân biệt với khí nhạc (do nhạc khí phát ra)” [20, tr.881].

Trong nền âm nhạc Việt Nam chúng ta có rất nhiều những ca khúc nghệ thuật (CKNT) hủ bất hủ, gắn liền với tên tuổi của các nhạc sĩ sáng tác. Nhiều ca khúc đã tồn tại hơn nửa thế kỷ nhưng vẫn khẳng định được sức sống mãnh liệt và cho đến nay vẫn là ước mơ chinh phục của rất nhiều giọng ca. Đó là điều vô cùng quý giá và rất tự hào đối với nền âm nhạc Việt Nam. Những CKNT tiêu biểu phải kể đến như là: Xa khơi của NS Nguyễn Tài Tuệ, Bài ca hy vọng của NS Văn Ký, Người Hà Nội của NS Nguyễn Đình Thi, Tiếng

hát anh tìm em của NS Hoàng Dương, Tháng Giêng mùa xuân còn sót lại, Ballade Con đường sâu đông của NS Hoàng Cương, ...

Trong những năm gần đây, âm nhạc Việt Nam nói chung và các CKNT nói riêng đã có những bước chuyển mình lớn cùng với nhiều thành tựu đáng kể. Nói tiếp thành công từ những CKNT bất hủ đã đi vào lịch sử, ngày nay, các nhạc sĩ trẻ vẫn tiếp tục sáng tạo và cống hiến thêm rất nhiều những CKNT mới, mang hơi thở thời đại nhưng vẫn giữ được những quy cách, thần thái, chất liệu nghệ thuật truyền thống quý báu của lịch sử phát triển nền âm nhạc Việt Nam trong những giai đoạn trước. Cũng từ những thập niên cuối của thế kỷ XX, đầu thế kỷ XXI, để đáp ứng nhu cầu thưởng thức của công chúng yêu nhạc, một số nhạc sĩ, nhà Sư phạm âm nhạc Việt Nam đã chú trọng sáng tác CKNT. Phải kể đến một số ca khúc như: Trăng chiều, Ru con mùa đông, Ru con trong mưa mùa xuân, Mùa hè chia tay, Con giông, v.v... trích trong

EDUCATION

tập Tuyển chọn 60 bài Romance và ca khúc cho giọng hát và Piano của nhạc sĩ Đặng Hữu Phúc; các ca khúc: Giấc mơ mùa lá, Gió lộng bốn phương, Ôi mẹ Làng Sen... của nhạc sĩ Trần Mạnh Hùng.

Hiện nay, trong chương trình giảng dạy thanh nhạc bậc đại học, CKNT được lựa chọn khá nhiều để thực hành bởi việc luyện tập các CKNT sẽ giúp sinh viên hoàn thiện giọng hát, phát triển được các kỹ thuật thanh nhạc cơ bản như: hát liền giọng, hát ngắt, hát này, hát nhấn, hát sắc thái to – nhỏ, ...

Chính vì nhận thấy vai trò của CKNT trong đào tạo môn thanh nhạc như trên nên việc chọn lọc các CKNT có chất lượng tốt để đưa vào chương trình dạy học trong nhà trường là viết làm cần thiết.

2. Nhạc sĩ Đặng Hữu Phúc và “Tuyển chọn 60 bài Romance và ca khúc cho giọng hát và piano”

Nhạc sĩ Đặng Hữu Phúc (sinh ngày 4 tháng 6 năm 1953) là một nhạc sĩ đa tài của nền âm nhạc hiện đại Việt Nam. Ông học nhạc tại Học viện âm nhạc quốc gia Việt Nam từ năm lên 10 tuổi và được đào tạo chính quy cả hai chuyên ngành: sáng tác và biểu diễn piano. Ở lĩnh vực sáng tác, ông viết nhiều thể loại âm nhạc từ khí nhạc đến thanh nhạc. Trong các sáng tác cho thanh nhạc, ông đã viết từ ca khúc quần chúng cho tới những hình thức lớn như hợp xướng và Acappella. Bản Giao hưởng-hợp xướng lớn Đất nước (Thơ Nguyễn Đình Thi) được viết năm 1973, khi đó tác giả chưa tròn 20 tuổi, biểu diễn lần đầu tiên tại Nhà hát lớn Hà Nội do chính tác giả chỉ huy dàn nhạc và dàn hợp xướng Nhà hát giao hưởng Nhạc Vũ kịch Việt Nam vào ngày 01 tháng 9 năm 2009. Ngày 3 tháng 9 năm 2013, bản hợp xướng này một lần nữa lại được biểu diễn trong dịp chào mừng Ngày Âm nhạc Việt Nam lần thứ nhất tại Nhà hát lớn Hà Nội. Năm 1974, ông đã viết tác phẩm Ba bức tranh cho giọng Soprano và 2 piano. Biểu diễn lần đầu tiên tại Trường âm nhạc Việt Nam do: Ái Vân soprano, Đặng Thái Sơn piano 1, Tác giả piano 2. Năm 2004 viết tập 10 bài cho hợp xướng không nhạc đệm (A cappella) đã biểu diễn 2 đêm 21-22 tháng 4/2005 tại Nhà hát lớn Hà Nội do chính tác giả dàn dựng và chỉ huy dàn hợp xướng Nhà hát Nhạc vũ kịch Việt Nam. Bản A cappella Ru con mùa đông đã giành giải tác giả có tác phẩm hay nhất tại Liên hoan hợp xướng quốc tế tại Huế năm 2013.

Đặc biệt, năm 2006 tập Tuyển chọn 60 bài Romances và Ca khúc cho giọng hát với Piano đã ra đời sau hơn 30 năm, đó là một tuyển tập viết cho thanh nhạc đầu tiên và duy nhất của một nhạc sĩ Việt Nam có đầy đủ cả phần piano. Các tác phẩm trong Tuyển chọn này đều được đánh giá là đạt chất lượng cao cả về kỹ thuật thanh nhạc lẫn chất lượng nghệ thuật. Trong tuyển tập có nhiều ca khúc đã được phổ biến rộng rãi trong

công chúng như Con mưa sang đò, Trăng chiều, Ru con mùa đông, Tôi vẫn hát... Chỉ chuyên tâm vào sáng tác, Đặng Hữu Phúc không quan tâm đến việc quảng bá cho tác phẩm. Vì vậy còn nhiều bài hát trong tuyển tập chưa được giới thiệu với công chúng. Tuy vậy cũng có tới 14 bài trong tuyển tập đã đoạt giải thưởng hàng năm của Hội nhạc sĩ Việt Nam như: Lời ru cao nguyên, Hoa lục bình, Ngọn gió mùa xuân...vv

Tuyển chọn 60 bài Romances và Ca khúc cho giọng hát và piano của nhạc sĩ Đặng Hữu Phúc được chia làm 4 phần:

- Phần một là 12 bài được lấy cảm hứng từ dân ca Việt Nam
- Phần hai là 25 bài viết về các mùa trong năm
- Phần ba là 4 ca khúc viết về biển
- Phần bốn là 19 ca khúc với các chủ đề đa dạng, phong phú khác

Đa số các tác phẩm của nhạc sĩ Đặng Hữu Phúc đều lấy từ ý thơ của thi sĩ Phan Đan. Các tác phẩm đều có giai điệu đẹp, giàu chất liệu dân tộc, nội dung mang đậm tính tự sự, sử dụng nhiều âm hình tiết tấu phong phú, có sự thay đổi trong bài về nhịp và điệu thức. Phần đệm dành cho piano được biên soạn kỹ lưỡng, làm tăng thêm chất lượng nghệ thuật cho mỗi tác phẩm.

Ở đầu mỗi tác phẩm, nhạc sĩ đều ghi rõ âm vực của bài. Điều này thuận lợi cho người hát lựa chọn bài có âm vực phù hợp nhất với giọng của mình. Trong tuyển tập này, có 20 ca khúc được viết cho giọng cao và 40 ca khúc viết cho giọng trung và trầm.

Những ca khúc viết cho giọng cao thường có âm vực rộng từ nốt Xi quãng tám nhỏ đến nốt La ở quãng tám thứ hai.

Những tác phẩm này phù hợp với chất giọng cao trữ tình, lãng mạn. Một số bài tiêu biểu phải kể đến như: Ánh trăng, Tình ca mùa xuân, Lá thu, Mẹ, Sau khi biết em,...

Vd1:

66

Romance

Lá Thu

LỜI: PHAN ĐAN

ĐẶNG HỮU PHÚC

Andante Melancolic [$\text{♩} = 45$]

Lá thu vàng rơi trên phố. Bước chân người đi trên

lá, lá theo em nắng qua thềm, dịu dàng như giấc mơ, thoáng mơ hồ như sương.

espr.

EDUCATION

VD2:

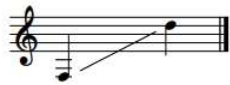
Ca khúc

Mẹ

LỜI: NGUYỄN LÊ ĐẶNG HỮU PHÚC

Trưa về đến sau đi gọi con như mọi
bữa mà không nghe trả lời thì mẹ

Những ca khúc viết cho giọng trung trầm thường có âm vực từ nốt Pha quãng tám nhỏ đến nốt Rê quãng tám thứ hai:

Những tác phẩm này phù hợp với những giọng hát có màu sắc trữ tình, tự sự, ấm áp. Một số ca khúc tiêu biểu như: Mưa..., Tình ca mùa đông, Lời thu sang, Ru con mùa đông, Trăng chiều, ...

VD3:

Ru con mùa đông

LỜI: PHAN ĐÀN ĐẶNG HỮU PHÚC

Moderato [♩ = 55]

Nào ngủ đi con, mùa đông đang tới ngoài
Nào ngủ đi con, Vầng trăng lên sáng vành

Mặc dù mỗi tác phẩm được tác giả ghi chú về âm vực để phân loại giọng hát nhưng trong quá trình dạy học từ thực tế của sinh viên, giảng viên vẫn có thể có sự thay đổi và chọn lọc bài một cách linh hoạt để hướng dẫn sinh viên trình bày tác phẩm sao cho phù hợp nhất với giọng hát của từng em, đạt được hiệu quả nghệ thuật tốt nhất.

VD4:

Romance

Mưa...

LỜI: PHAN ĐÀN ĐẶNG HỮU PHÚC

Tranquillo. [♩ = 60]

Mưa dấy trên mái lá
Mưa dấy trong nhà nhỏ

4. Kết luận

Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật Trung ương là cơ sở giáo dục đại học công lập chất lượng cao trong việc đào tạo lĩnh vực văn hóa và giáo dục nghệ thuật trong đó nòng cốt là hai mã ngành Sư phạm Âm nhạc và Sư phạm Mĩ thuật. Từ năm 2013, trường mở thêm mã ngành Đại học thanh nhạc đào tạo ca sĩ, diễn viên hát cho các đoàn nghệ thuật, giáo viên dạy thanh nhạc cho các cơ sở đào tạo thanh nhạc chuyên nghiệp. Sinh viên trong ngành Đại học Thanh nhạc được học hát nhiều thể loại âm nhạc khác nhau: từ các bài luyện tập kỹ thuật, các tác phẩm nước ngoài đến các ca khúc Việt Nam và dân ca Việt Nam. Tổ bộ môn Thanh nhạc của Khoa Piano – Thanh nhạc đã nghiên cứu, biên soạn nhiều giáo trình cũng như tài liệu tham khảo phù hợp với năng lực và trình độ của sinh viên.

Việc tìm kiếm và sử dụng các ca khúc mới làm phong phú hơn cho nguồn tài liệu tham khảo, phù hợp với yêu cầu đào tạo môn thanh nhạc là việc làm hết sức cần thiết. Chính vì thế, lựa chọn các tác phẩm trong tuyển tập Tuyển chọn 60 bài Romances và Ca khúc cho giọng hát và piano của nhạc sĩ Đặng Hữu Phúc vào chương trình dạy học môn thanh nhạc cho ngành Đại học Thanh nhạc có ý nghĩa quan trọng, góp phần nâng cao chất lượng giảng dạy và là tư liệu tham khảo cho giảng viên, sinh viên trong học tập và biểu diễn.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Hoàng Phê (1988). *Từ điển Tiếng Việt*, Nxb Hồng Đức
2. Đặng Hữu Phúc (2002). *Tuyển chọn 60 bài Romance và Ca khúc cho giọng hát và Piano, Tài liệu của tác giả.*